

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 11Svp/12/2022
Identifikačné číslo spisu: 9622200267
Dátum vydania rozhodnutia: 28. novembra 2022
Meno a priezvisko: Mgr. Michal Novotný
Funkcia: predseda senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:9622200267.1

UZNESENIE

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky vo veci žalobkyne: Y.. Y. U., Y., Y., N..Y.., nar. X. E. XXXX, J. XXXX/XX, T., zastúpenej: JUDr. Mariana Pirt'anová, advokátka, Moyzesova 471/1, Partizánske, proti žalovaným: 1. koalícia politických strán SMER - sociálna demokracia, IČO: 31 801 242, Súmračná 3263/25, Bratislava - Ružinov, a HLAS - sociálna demokracia, IČO: 53 258 070, Lazaretská 2400/15, Bratislava - Staré Mesto, a 2. koalícia politických strán DOBRÁ VOĽBA a Umiernení, IČO: 52 659 631, Bratislava - Nové Mesto, Kresťanskodemokratické hnutie, IČO: 00 586 846, Šafárikovo nám. 77/4, Bratislava - Staré Mesto, a Sloboda a Solidarita, IČO: 42 139 333, Priemyselná 16318/8, Bratislava - Ružinov, o ústavnosť a zákonnosť volieb poslancov Mestského zastupiteľstva mesta Partizánske 29. októbra 2022 vo volebnom obvode č. 4 takto

r o z h o d o l :

I. Žaloba sa odmieta.

II. Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Odôvodnenie

I.

Žaloba a vyjadrenia

1. Žalobkyňa sa žalobou došlou 8. novembra 2022 emailom (a doplnenou 9. novembra 2022 v autorizovanej forme) domáha, aby bolo zrušené rozhodnutie Mestskej volebnej komisie v Partizánskom v časti, v ktorej bol vo volebnom obvode č. 4 za zvoleného poslanca mestského zastupiteľstva vyhlásený C. Y. (na kandidátnej listine žalovanej v 2. rade), a aby bola sama vyhlásená za zvolenú poslankyňu mestského zastupiteľstva v tomto volebnom obvode. V žalobe predniesla, že vo voľbách poslancov Mestského zastupiteľstva mesta Partizánske konaných 29. októbra 2022 kandidovala vo volebnom obvode ako nezávislá kandidátka. Podľa zápisnice Mestskej volebnej komisie v Partizánskom odovzdalo v tomto volebnom obvode platný hlasovací lístok celkovo 860 voličov. Žalobkyňa získala 197 hlasov a skončila na treťom mieste. Vo volebnom obvode sa volili dvaja poslanci, pričom na prvom mieste skončil kandidát z kandidátnej listiny žalovanej v 1. rade s 216 hlasmi a na druhom mieste sa umiestnil kandidát z kandidátnej listiny žalovanej v 2. rade so 198 hlasmi. Podľa žalobkyne došlo pri sčítaní hlasov k porušeniu § 183 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva v znení neskorších predpisov, teda k nesprávnemu sčítaniu hlasov. Ak k takej chybe došlo, nezodpovedá obsah zápisnice volebnej komisie vôli voličov. Žalobkyni pritom ku zvoleniu chýbal jeden hlas, takže ak k došlo k nesprávnemu sčítaniu hlasov, došlo by k inému výsledku volieb. Je verejným záujmom, aby výsledok volieb odrážal skutočnú vôľu voličov, k čomu odkázala aj na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky, ktorej boli riešené prípady nesprávneho spočítania hlasov. Žalobkyňa zdôraznila, že nikoho neobviňuje z nezákonného konania, pretože „takéto konanie nevie preukázať žiadnym zákonným dôkazom“, ale domáha sa len „nestrannej a objektívnej revízie zistených výsledkov“. Preto navrhla „prepočítanie hlasov volebného obvodu č. 4“, prípadne výsluch členov „volebnej komisie vo volebnom obvode č. 4“.

2. Žaloba bola odoslaná žalovaným 15. novembra 2022 v súvislosti s tým, že sa im doručovalo aj uznesenie podpredsedu najvyššieho správneho súdu sp. zn. KPP 27/22 z 11. novembra 2022, ktorým nevyhlásil sudcu Michala Novotného z prejednávania a rozhodovania tejto veci.

II.

Posúdenie veci správnym súdom

3. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky ako súd vecne príslušný [§ 11 písm. f) SSP] skúmal, či nie sú dané dôvody na odmietnutie žaloby.

4. Podľa § 312h ods. 2 SSP v znení účinnom od 18. novembra 2022 (porov. § 493d SSP) môže správny súd žalobu odmietnuť aj vtedy, ak je zrejmé, že aj keby dôvody uvedené v žalobe podľa § 312f písm. e) boli pravdivé, nebolo by možné žalobe vyhovieť. Toto ustanovenie tak nadväzuje na § 312f písm. e) SSP, podľa ktorého sa v žalobe musia okrem všeobecných náležitostí podania podľa § 57 uviesť dôvody, pre ktoré (žalobca) napáda neústavnosť alebo nezákonnosť volieb s označením dôkazov. Z ustanovenia § 312h ods. 2 SSP tak a contrario vyplýva, že ak by prípadná (v konaní dokázaná) pravdivosť tvrdení uvedených v § 312f písm. e) SSP umožňovala žalobe vyhovieť, nemožno ju odmietnuť podľa citovaného ustanovenia, ale je nevyhnutné ju vecne prejednať. Pri postupe podľa § 312h ods. 2 SSP tak správny súd skúma, aký výhľad na úspech žaloby dávajú dôvody, ktoré žalobca v žalobe predniesol. Skúma teda, či uvedené dôvody sú prístupné dokazovaniu (teda či ich je možné verifikovať dokazovaním), či by toto dokazovanie mohlo viesť k záveru, že tvrdené dôvody spôsobujú nezákonnosť volieb, a či by táto nezákonnosť umožňovala vyhovieť žalobe, teda rozhodnúť niektorým zo spôsobov, ktoré sú predpokladané v § 312j ods. 2 SSP.

5. Z uvedeného výkladu je zrejme, že kľúčovú úlohu pri rozhodovaní podľa § 312h ods. 2 SSP hrajú práve dôvody, ktoré žalobca uvedie v žalobe ako dôvody nezákonnosti a neústavnosti napadnutých volieb. Ak žalobcom uvedené dôvody sú také, že je vylúčené, aby mohli zakladať „neústavnosť alebo nezákonnosť volieb“, alebo je vylúčené, aby na základe takéhoto dôvodu mohol správny súd rozhodnúť podľa § 312j ods. 2 SSP, potom sú splnené podmienky na odmietnutie takejto žaloby podľa § 312h ods. 2 SSP. Z účelu citovaného ustanovenia potom podľa správneho súdu vyplýva, že dôvody neústavnosti a nezákonnosti uvedené v § 312f písm. e) SSP (t. j. povinnosť „tvrdenia“) musia byť dostatočne konkrétne skutkovo vymedzené tak, aby bolo zrejme, pravdivosť akej konkrétnej skutočnosti sa má v následnom konaní dokazovaním preverovať. Len všeobecné tvrdenie o tom, že vo voľbách došlo k nezákonnosti alebo ich výsledok je nesprávny, nie je totiž prístupné žiadnemu konkrétnemu dokazovaniu. Takéto tvrdenie by bolo možné dokazovať len tak, že by najvyšší správny súd v podstate zopakoval celý volebný proces. Taký výklad by viedol aj k hodnotovému rozporu pri posudzovaní žalôb: žalobca, ktorý by opísal konkrétne, časovo a priestorovo ohraničené nedostatky volebného procesu, ktorých eventuálnu nepravdivosť možno zistiť už na základe samotnej žaloby a k nej pripojených dôkazov, by sa ocital v nevýhodnejšej pozícii než žalobca, ktorý by do svojej žaloby poňal len najvšeobecnejšie tvrdenia o neústavnostiach a nezákonnostiach, ktoré by bolo potrebné zisťovať len obsiahlou vyšetrovacou činnosťou správneho súdu.

6. Už ústavný súd vo svojej judikatúre vo volebných veciach podľa čl. 129 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky zdôrazňoval, že volebné súdnictvo je založené na príčinnej súvislosti medzi volebnou vadou a zložením zastupiteľského zboru a zároveň na vyvrátiteľnej domnienke, podľa ktorej volebný výsledok zodpovedá vôli voličov (porov. napr. uznesenie sp. zn. PL. ÚS 2/2019 a tam citovanú prejudikatúru). Vzhľadom na význam volieb v demokratickej spoločnosti a z neho vyplývajúcu prezumpciu ich ústavnosti a zákonnosti je na žalobcovi, aby kvalifikovaným spôsobom označil skutočnosti, ktoré sú spôsobilé preukázať také intenzívne porušenie volebných zákonov, ktoré by odôvodňovalo záver o inom legitímnom výsledku volieb, než aký bol uverejnený (v podobnom zmysle napr. uznesenia sp. zn. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 23/2017). Súd totiž v konaní vo volebných veciach nie je „vyšetrovacím orgánom“; jeho úlohou je zväžiť hodnovernosť a preukázateľnosť tvrdení sťažovateľa v kontexte s ďalšími okolnosťami a na tom základe rozhodnúť, či vykoná vo veci dokazovanie, alebo vyvodí právne závery len na základe tvrdení účastníka (porov. uznesenie sp. zn. PL. ÚS 66/2011). Funkcia súdu v rámci prieskumu ústavnosti a zákonnosti volieb nemôže byť vykladaná tak extenzívne, že by v konečnom dôsledku jeho činnosť mala nahrádzať, prípadne dopĺňať činnosť na to povolaných volebných či iných orgánov, a to dokonca v tom smere, že iba na základe špekulatívne formulovaných námietok bude súd podrobne rekonštruovať celý volebný proces (porov. uznesenia sp. zn. PL. ÚS 3/2010, PL. ÚS 22/2015, PL. ÚS 13/2019).

7. Z ustanovenia § 312a SSP vyplýva, že zmyslom a účelom konania o žalobe o neústavnosť a nezákonnosť volieb je zabezpečenie slobodnej súťaže politických síl. Táto súťaž sa však sama osebe nerealizuje v pojednávacích miestnostiach či kanceláriách súdu, ale nachádza svoj výraz predovšetkým vo voľbách (porov. nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 19/98). Ak by sa nespokojnosť politických strán a hnutí, resp. nezávislých kandidátov zúčastnených na voľbách s volebnými výsledkami prejavila vždy po voľbách iniciovaním konania pred súdom, môže to viesť k spochybňovaniu zastupiteľskej demokracie a inštitútu volieb (v tomto zmysle uznesenie ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 19/94, PL. ÚS 85/07 alebo PL. ÚS 13/2019). Preto zásadne platí, že len domnienka nesprávnosti výsledku volieb ako takého nemôže byť dôvodom zrušenia ich výsledkov (porov. uznesenia sp. zn. PL. ÚS 39/95, PL. ÚS 32/03, resp. už cit. PL. ÚS 85/07). Opak nevyplýva ani z judikatúry ústavného súdu, na ktorú odkazovala žalobkyňa v žalobe: v náleze sp. zn. PL. ÚS 120/07 sťažovateľ celkom konkrétne tvrdil, že miestna volebná komisia celkom opomenula zahrnúť do výsledkov volieb vo volebnom obvode počet hlasov, ktoré získal v jednom volebnom okrsku, a v náleze sp. zn. PL. ÚS 9/2011 sťažovateľ (o ktorého prehre rozhodol žreb) celkom konkrétne tvrdil nesúlad medzi počtom zúčastnených voličov a počtom odovzdaných hlasovacích lístkov a okrem toho namietal aj to, že mu nebolo dovolené kontrolovať činnosť okrskovej volebnej komisie.

8. V tu prerokúvanej veci žalobkyňa vo svojej žalobe uvádza jediný dôvod údajnej nezákonnosti volieb, a to nesprávne sčítanie hlasov volebnou komisiou. Už na tomto mieste treba uviesť, že podľa § 29 a 183 zákona č. 180/2014 Z. z. zabezpečuje proces sčítavania hlasov (teda vyňatie obálok z volebnej schránky, vyňatie hlasovacích lístkov z obálok, posúdenie platnosti hlasovacích lístkov a sčítanie hlasov, ktoré boli odovzdané pre jednotlivých kandidátov) v prvom rade okrsková volebná

komisia, ktorá o tomto sčítaní vyhotoví zápisnicu o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku (§ 30 a 185 cit. zák.). Podľa § 185 ods. 2 cit. zák. okrsková volebná komisia zašle túto zápisnicu elektronicke miestnej volebnej komisii. Tá podľa § 186 cit. zák. na podklade dodaných zápisníc zisťuje výsledky volieb vo volebnom obvode, ktoré zachytí v zápisnici o výsledku volieb vo volebnom obvode (§ 187). Údaje uvedené v tejto zápisnici tak vychádzajú z údajov v zápisniciach okrskových volebných komisií a sú ich súčtom. Z citovaných ustanovení je zrejmé, že pri zisťovaní výsledkov volieb vo volebnom obvode spolupôsobia tak okrsková volebná komisia, ako aj príslušná miestna volebná komisia (v danej veci Miestna volebná komisia v Partizánskom). Žalobkyňa však vo svojej žalobe bližšie neoznačuje ani len to, ktorá z týchto volebných komisií sa mala dopustiť ňou tvrdeného „nesprávneho sčítania hlasov“. Už len pre poriadok sa dodáva, že najvyšší správny súd si vyžiadal tak zápisnicu Mestskej volebnej komisie v Partizánskom o výsledku volieb vo volebnom obvode č. 4, ako aj zápisnice okrskových volebných komisií volebných okrskov č. 11 a 12, ktoré patrili do volebného obvodu č. 4. Z týchto zápisníc je zrejmé, že nesprávneho sčítania hlasov sa nemohla dopustiť miestna volebná komisia, pretože výsledok zachytený v jej zápisnici je presným a správnym matematickým súčtom výsledkov zo zápisníc okrskových volebných komisií.

9. Tvrdenie žalobkyne o neústavnosti alebo nezákonnosti volieb sa tak vo výsledku vyčerpáva v rýdzej špekulácii, že výsledok zachytený v príslušných zápisniciach (zrejme okrskových volebných komisií) nezodpovedá tomu, čo je reálne zachytené na hlasovacích lístkoch. Tým však žalobkyňa spochybňuje v podstate základné nastavenie procesu sčítania hlasov vo volebnom obvode, ktoré je podľa vyššie citovaných zákonných ustanovení rozdelené medzi okrskovú volebnú komisiu a príslušnú miestnu volebnú komisiu. Sčítanie hlasov a zisťovanie výsledku volieb vo volebnom obvode tak patrí do pôsobnosti týchto komisií a zákon vyslovene predpokladá, že výsledok ich procesu je zachytený v zápisnici o výsledku volieb vo volebnom obvode v zmysle § 187 zákona č. 180/2014 Z. z. Ak žalobkyňa tvrdí, že údaje v zápisnici nie sú odrazom tohto procesu, nejde o také tvrdenie nezákonnosti volebného procesu, ktoré by bolo prístupné konkrétnemu dokazovaniu a verifikovaniu. Takéto všeobecné tvrdenie by bolo možné verifikovať len tým, že by najvyšší správny súd nanovo zrekonštruoval celý proces zisťovania výsledkov volieb v celom volebnom obvode počnúc uzatvorením volebnej miestnosti. Inak povedané, takéto všeobecné tvrdenie by bolo verifikovateľné len tým, že by najvyšší správny súd v celom rozsahu nahradil svojou činnosťou na to povolané volebné orgány. To však podľa už citovanej judikatúry ústavného súdu nemôže a nesmie byť úlohou volebného súdnicstva, pretože by sa tým zásadným spôsobom spochybňovali voľby ako prostriedok zastupiteľskej demokracie.

10. Akokoľvek najvyšší správny súd dokáže rozumieť ľudskému sklamaniu žalobkyne z jej volebného neúspechu práve len o jeden hlas, táto okolnosť sama osebe nepredstavuje žiadnu konkrétnu, dokazovaním overiteľnú neústavnosť alebo nezákonnosť volebného procesu. Naopak, takto všeobecne formulované dôvody nemôžu byť samy osebe predmetom ďalšej verifikácie v konaní o vyslovenie neústavnosti a nezákonnosti volieb. Aj keby teda toto všeobecné a špekulatívne tvrdenie (teoreticky) bolo pravdivé, nebolo by ho možné v ďalšom konaní takýmto postupom preveriť a tak by nebolo možné žalobe žalobkyne vyhovieť. Za týchto okolností tak je daný dôvod odmietnutia žaloby podľa § 312h ods. 2 SSP v znení účinnom od 18. novembra 2022.

III.

Záver

11. Podľa § 98 ods. 1 písm. h) SSP správny súd odmietne žalobu, ak tak ustanovuje samotný Správny súdny poriadok v inom ustanovení. Zo všetkých uvedených dôvodov je zrejmé, že žalobe žalobkyne o zrušenie výsledku volieb do Mestského zastupiteľstva mesta Partizánske 29. októbra 2022 vo volebnom obvode č. 4 by nebolo možné vyhovieť, ani keby obsah jej žalobných tvrdení bol pravdivý. Preto správny súd jej žalobu odmietol podľa § 312h ods. 2 SSP v citovanom znení v spojení s citovaným ustanovením.

12. O trovách bolo rozhodnuté podľa § 170 písm. a) SSP. Postup podľa § 171 ods. 1 SSP neprichádzal do úvahy už preto, že žaloba bola žalovaným doručovaná len v súvislosti s tým, že im bolo doručované uznesenie o nevyhlásení sudcu. Neboli však v zmysle § 312h ods. 2 druhej vety SSP v citovanom znení vyzvaní, aby sa k žalobe vyjadrili, a tak im žiadne trovy nevznikli.

13. Toto uznesenie bolo prijaté pomerom hlasov 5 : 0 (jednomyseľne).

Poučenie :

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.